

การศึกษาการใช้หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

นางสาววิไลพร เวื่อนศรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาประถมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-030-534-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๕๓๐๖๐๘๕๖๑

- 9 ส.ย. 2547

A STUDY OF THE IMPLEMENTATION OF PRESCHOOL CURRICULUM B.E. 2540
IN ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF BANGKOK PRIMARY EDUCATION

Miss Wilaiporn Ruansri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Early Childhood Education

Department of Elementary Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

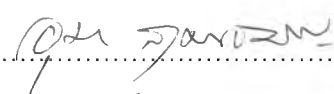
ISBN 974-030-534-2

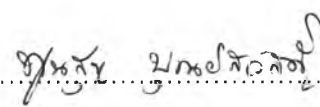
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาการใช้หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ในโรงเรียน
 ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
โดย นางสาววิไลพร เรือนศรี
สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ พูนสุข บุญยสวัสดิ์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อุมา สุขคนธมาน)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ พูนสุข บุญยสวัสดิ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์สุกัญญา กาญจนกิจ)

วิไลพร เรือนศรี : การศึกษาการใช้หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ในโรงเรียน
 ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร (A STUDY OF THE
 IMPLEMENTATION OF PRESCHOOL CURRICULUM B.E. 2540 IN ELEMENTARY
 SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF BANGKOK PRIMARY EDUCATION)
 อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ พูนสุข บุญยสวัสดิ์, 24๐ หน้า. ISBN 974-030-534-2

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการใช้หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ในด้านการบริหารหลักสูตร
 และด้านการดำเนินงานการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรของผู้บริหารโรงเรียนและครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียน
 ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน
 จำนวน 68 คน และครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา จำนวน 203 คน รวมทั้งหมด 271 คน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ด้านการบริหารหลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่ 1) มีการวางแผนการใช้หลักสูตรก่อนประถมศึกษา
 พุทธศักราช 2540 โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องเหมาะสมกับวัย ความสนใจ ความต้องการและ
 ความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก และมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การอบรมเลี้ยงดูและการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กได้พัฒนาไปใน
 ทิศทางที่ถูกต้อง 2) มีการเตรียมบุคลากรโดยผู้บริหารโรงเรียนได้พิจารณาจัดครูที่มีประสบการณ์เข้าสอน อัตราส่วนครูต่อเด็ก
 เป็น 1 : 21-30 คน และได้ส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรเพื่อนำมาจัดกิจกรรมให้แก่เด็ก มีการเตรียมผู้ปกครอง
 ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรด้วยการปฐมนิเทศผู้ปกครอง 3) เอกสารและคู่มือประกอบหลักสูตรที่จัดให้กับครู
 ได้แก่ หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ของกรมวิชาการ และคู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540
 (อายุ 3 – 6 ปี) ของกรมวิชาการ 4) มีการจัดบริการสื่อ เครื่องเล่นและวัสดุอุปกรณ์โดยผู้บริหารโรงเรียนให้ครูประจำชั้นเป็น
 ผู้สำรวจซื้อ เครื่องเล่นและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรม แล้วรายงานผลต่อผู้บริหารโรงเรียน และให้หลักการเลือกสื่อ
 เครื่องเล่นและวัสดุอุปกรณ์ด้วยการพิจารณาความสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก 5) การจัดอาคารสถานที่และการใช้แหล่ง
 วิทยาการในห้องถิ่น มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการนำหลักสูตรไปใช้โดยคำนึงถึงบรรยากาศในการเรียนรู้ ความสะอาด
 ความปลอดภัยและความพร้อมของอาคารสถานที่ และมีการนำแหล่งวิทยาการจากภายนอกห้องถิ่นมาใช้ประกอบการจัด
 กิจกรรม 6) มีการดำเนินการนิเทศและติดตามผล ด้วยการประชุมครูผู้สอนเด็กระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อสนทนาซักถาม
 เกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ และ 7) การประชาสัมพันธ์หลักสูตร มีการชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตรให้ผู้ปกครองทราบในเรื่องแนวทางและ
 วิธีการดำเนินการจัดกิจกรรม ด้านการดำเนินงานการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร ได้แก่ 1) ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดหาเอกสาร
 หลักสูตรมาให้ครูศึกษา แล้วนำไปใช้เป็นแนวทางประกอบการจัดกิจกรรม 2) มีการวางแผนและจัดเตรียมกิจกรรมให้เหมาะสม
 กับวัยของเด็ก 3) ครูทุกคนจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับตารางกิจกรรมประจำวัน เพื่อพัฒนาเด็กทุกด้าน โดยเฉพาะพัฒนา
 กล้ามเนื้อเล็ก 4) มีการเลือกใช้สื่อ เครื่องเล่นและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรม ครูใช้สื่อของจริง สื่อธรรมชาติและ
 5) มีการประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้วิธีการสังเกตและจดบันทึก

ปัญหาที่พบ คือ โรงเรียนขาดงบประมาณในการสนับสนุนเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ และจำนวนบุคลากรที่จบวุฒิ
 การศึกษาปฐมวัยมีไม่เพียงพอ

ภาควิชา	ประถมศึกษา	ลายมือชื่อนิติ..... วิไลพร เรือนศรี.....
สาขาวิชา	การศึกษาปฐมวัย	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา... พูนสุข บุญยสวัสดิ์.....
ปีการศึกษา	2544	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4183785927 : MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

KEY WORD : CURRICULUM / EARLY CHILDHOOD EDUCATION / THREE – SIX YEAR OLDS CHILDREN

WILAIORN RUANSRI : A STUDY OF THE IMPLEMENTATION OF PRESCHOOL CURRICULUM B.E.2540 IN ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF BANGKOK PRIMARY EDUCATION. THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF.POONSOOK PUNYASVASTI. 240 pp. ISBN 974-030-534-2.

The purpose of this study is to study the implementation of preschool curriculum B.E.2540 in elementary schools under the Office of Bangkok Primary Education. The research covered the curriculum administration and the implementation of learning activities according to the curriculum. The samples were 271 persons which comprised of 68 administrators and 203 preschool teachers.

The results indicated that on the curriculum administration, 1) most of elementary schools planned to develop the activities appropriate to age, interest, need and individual differences of the children. And they nurtured and provided the experiences for developing the children to the right way. 2) For personnel preparation, the administrators considered experienced teachers to teach in the preschool class and the proportion of teacher per children was 1 : 21-30. The classroom teachers were sent to join the curriculum implementation seminars in order to use the knowledge from them to manage activities for children. In addition, the parents were oriented about the knowledge and understanding on curriculum implementation. 3) The preschool curriculum B.E.2540 by the Academic Department and the manual of the preschool curriculum B.E.2540 (the age of 3-6 years) by the Academic Department were provided to the classroom teachers. 4) For media service, the administrators assigned the classroom teachers survey media, play instruments and learning materials for the activities and then report these information to the administrators. For choosing the media, the teachers would consider the appropriation of the age of children. 5) For building management and local academic resources, the surrounding were managed to according of curriculum implementation and regarded to learning atmosphere, cleanliness, safety and building using preparation. In the same time, the teachers used external knowledge resources to join learning for children. 6) For supervising and follow-up, the preschool teachers attended the meeting for conversing about the problems of curriculum implementation. 7) For the public relation of the curriculum, it was informed to the parents about ways and activity management. On the instructional management, 1) the administrators provided the curriculum documentaries to the teachers for using them to plan the activities. 2) There were the appropriate activity planning for the children. 3) All the teachers planned the activities according to the daily activity tables to children developments especially their fine motor. 4) Teacher used real media and natural materials for managing instructional activities. 5) The teachers measured and evaluated the children by observing and note - taking.

The encountered problems were : the school lacked of budget in supporting the curriculum implementation; and teachers who graduated in early childhood education.

Department	Elementary Education	Student's signature. <i>Wilaiorn Ruansri</i>
Field of study	Early Childhood Education	Advisor's signature <i>Poonsook Punyasvasti</i>
Academic year	2001	Co – Advisor's signature..... –

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ รองศาสตราจารย์ พูนสุข บุญยสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ คำปรึกษา ข้อคิดเห็นและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ รวมทั้งให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งในความกรุณาของท่าน ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ราศี ทองสวัสดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรี ผลโยธิน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ดันติวงศ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญฟ้า รังสิยานนท์ และ ดร.วรรณาท รักสกุลไทย ที่ได้สละเวลาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้อย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อุมา สุขคนธมาน ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ สุกัญญา กาญจนกิจ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ดำเนินการสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งกรุณาให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียนและครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการทดลองใช้เครื่องมือ และให้ความร่วมมือในการวิจัย ตลอดจนการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เป็นอย่างยิ่ง

การวิจัยในครั้งนี้ได้รับการอุดหนุนทุนบางส่วนมาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณะครูและนักเรียนโรงเรียนวัดไก่อีสา(พันธุ์พิทยาคาร) สปอ.หนองแขง สปจ.สระบุรี ที่เป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณเอียด ดาว รัตน์ อ้วน อู่ย เตี วัฒนย์ จำ เต็ม ณี ปูน แจ็ค น้องเอและน้องนก ที่คอยให้ความช่วยเหลือ เป็นเพื่อนร่วมคิดและคอยเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด รวมทั้งเพื่อนชาวปฐมวัย เพื่อนภาควิชาประถมศึกษา และเพื่อน ๆ ทุกคนที่คอยเอาใจช่วย ขอขอบคุณคุณสมพล อินทเคหะ ที่ห่วงใยและเป็นกำลังใจที่ดีแก่ผู้วิจัยเสมอมา

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ยายแก้ว แม่ทองหล่อ พ่อประเสริฐ พี่สุมาลี ที่คอยเป็นกำลังใจ มอบความรักและความห่วงใย ตลอดจนสนับสนุนด้านทุนทรัพย์แก่ผู้วิจัยเสมอมา จนสำเร็จการศึกษาและได้รับสิ่งใหม่ ๆ ที่ดีในชีวิต

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
วิธีดำเนินการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
ความหมายและความสำคัญของหลักสูตร.....	12
องค์ประกอบของหลักสูตร.....	15
รูปแบบของหลักสูตร.....	18
หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540.....	19
การนำหลักสูตรไปใช้ และบทบาทของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง.....	26
การใช้หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540.....	32
สภาพการใช้หลักสูตรก่อนประถมศึกษาในโรงเรียน.....	55
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	61
ประชากรและตัวอย่างประชากร.....	61
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	66
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	78
การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล.....	79

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม.....	82
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์.....	133
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกต.....	153
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	157
สรุปผลการวิจัย.....	159
การอภิปรายผลการวิจัย.....	168
ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	180
รายการอ้างอิง.....	181
ภาคผนวก.....	190
ภาคผนวก ก.....	191
ภาคผนวก ข.....	192
ภาคผนวก ค.....	239
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	240

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1	รายชื่อโรงเรียนที่เปิดสอนระดับชั้นก่อนประถมศึกษา จำนวนโรงเรียนที่เปิดสอนระดับชั้นก่อนประถมศึกษาครบทั้ง 3 ระดับชั้น และเปิดสอน 2 ระดับชั้น และรายชื่อโรงเรียนที่นำเครื่องมือวิจัยไปทดลองใช้.....62
2	จำนวนโรงเรียนและจำนวนตัวอย่างประชากรที่ตอบแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ และผู้วิจัยสังเกตสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร จำแนกตามกลุ่มโรงเรียน.....65
3	กรอบความคิดของการใช้หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 และเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....73
4	จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากตัวอย่างประชากร.....78
5	สถานที่ และช่วงวัน เดือน ปี ในการเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต.....79
6	จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพ.....82
7	จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามการวางแผนการใช้หลักสูตร.....84
8	จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามการเตรียมบุคลากร.....87
9	จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามการจัดบริการเอกสารและคู่มือประกอบหลักสูตร.....90
10	จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามการจัดบริการสื่อ เครื่องเล่นและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรม.....92
11	จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามการจัดอาคารสถานที่และการใช้แหล่งวิทยาการในท้องถิ่น.....97
12	จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร.....100
13	จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามการประชาสัมพันธ์หลักสูตร.....104
14	จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร.....107

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

15	จำนวนและค่าร้อยละของครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา จำแนกตามสถานภาพ.....	108
16	จำนวนและค่าร้อยละของครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา จำแนกตามการใช้เอกสารหลักสูตร.....	110
17	จำนวนและค่าร้อยละของครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา จำแนกตามการเตรียมการจัดกิจกรรม.....	113
18	จำนวนและค่าร้อยละของครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา จำแนกตามการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร.....	116
19	จำนวนและค่าร้อยละของครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา จำแนกตามการใช้สื่อ เครื่องเล่นและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรม.....	122
20	จำนวนและค่าร้อยละของครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา จำแนกตามการประเมินพัฒนาการเด็ก.....	127
21	จำนวนและค่าร้อยละของครูประจำชั้นระดับก่อนประถมศึกษา จำแนกตามข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมตามหลักสูตร.....	131